

OBRITNIK

Političen in strokovnjašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. dan vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 1 gld. 50 kr. — Za pol leta 75 kr. — Za četrt leta 40 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo Preširnov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se v „Narodni Tiskarni“ Gospodske ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

Našega presvitlega vladarja zadel je po smrti ljubeznjivega in nadepolnega prestolonaslednika

cesarjeviča Rudolfa

nepopisno britki udarec. Naj Nj. velečanstvo najde nekoliko tolažbe v iskrenem in odkritosrčnem sočutju, katerega Mu izražajo vsi narodi in stanovi živeči pod milim Njegovim žezlom!

Našim čast. naročnikom in sodrugom!

Pri novem naročevanju na „Obrtnika“ pokazalo se je, kar smo vže pri osnovanju tega lista izrekli; da je mej našim obrtništvom število zavednih sodrugov premajhno, da bi mogli vzdržati si lastno glasilo.

Žrtvovali smo mnogo da bi prebudili slovenske rokodelce k skupnemu delu; a vse je zaman!

Na one domače obrtnike, ki trdijo da slovenskega lista ne razumejo, — in teh ni majhno število, — nam itak ni bilo računati in zagadatelj je obstanek slovenskega strokovnega lista za obrtnike skorej nemogoč!

Da pa našim sodrugom, ki zvesto stojijo pod častno čeravno skromno zastavo obrtnega društva ohranimo glasilo in da znižamo za mnoge previsoko naročnino, izdavaliga bode mo leto s lepo jedenkrat na mesec.

„Obrtnik“ izhajal bode tedaj 8. dan vsacega meseca in stane s pošiljanjem vred za celo leto 1 gld. 50 kr., za pol leta 75 kr.

Tisti naročniki, ki so staro naročnino za pol leta naprej vplačali, prejemale bodo list do konca t. l.

Uredništvo „Obrtnika“.

Ljubljana, dné 8. svečana 1889.

Obrtništa, ki se tako malo zaveda stanovskih svojih dolžnosti kakor pri nas, trebalo bi na daleč okoli iskati. Slovenski obrtniki udani so nekako fatalistično svoji usodi, da niti ne ganejo rok v poskus zboljšanju svojega stanja. Ponudi naj se jim kar hoče, kakor hitro vidijo, da bi trebalo samim kaj storiti, otpnejo, in zaman je ves trud istih, ki se sramujejo tako nevrednega stališča, kakeršno se odmerja pri vsaki priliki nezavednemu obrtništvu.

Slovenski rokodelci navajeni hlapčevati drugim, pokazali so že večkrat da so jako dobro orodje za tuje interese, da jim vse drugo preje mari nego lastni stanovski nameni. Če se jih tedaj prezira je to povsem naravno. „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan; der

Mohr kann gehen!“, tako godilo se bode vedno tistim, ki sami sebe nočejo poznati.

Ko se je uvedla nova obrtna postava z namenom organizacije obrtnega stanu po zadrugah, katere imajo namen obrtništvu osvoboditi od nadvladanja po tujih elementih ter ga pripraviti do neke samostalnosti in samovlade v svojih zadevah, poprijeli so se obrtniki po vseh deželah tam z večjo, tukaj z manjšo odločnostjo prepotrebne delo. Po vseh kronovinah osnovale so se zadruge, ki se borijo za obstanek svojih sodrugov. Le slovenskim obrtnikom ne zdi se primerno kaj storiti. Nekaterim ni po volji obrtni zakon, drugi so sovražniki lastnih sodrugov; ogromna večina se pa svojih pravih interesov niti ne zaveda! Stokanje o slabih časih, tarnanje o zastanku obrtov je pač povsod na dnevnem redu; a to je tudi vse, kar naše obrtništvu zmore!

S prepričanjem smemo trditi, da bi bili drugi obrtniki v naših razmerah vže mnogo napredovali. Obrtniška stvar ima povsod več protivnikov, kakor pri nas. Naši odločilni krogi in naše občinstvo obrtniškim naporom ni sovražno, kakor je tam, kjer v večji meri prevladuje židovstvo in kapital. Bode morebiti tudi nam potreba čakati še hujega pritiska, predno se bode mo zavedali? Sedanje obnašanje kaže nam to!

O razmerah rokodelskih vajencev.

Jedna najtežjih, a vendar najvažnejših vprašanj za rokodelstvo ostane vredenje razmerja in vzgoje vajencev. Vsaka zadruga, ki namerava za svoj strok kaj stalnega ustanoviti, katera dalje misli, nego do jutrnega dne — obrtni bode morala pozornosti svojo tej imenitni stvari; ki je tudi vsled obrtne svobode prišla iz svojega naravnega tiru.

Ko se je v starih časih vajenec vpisal v učenje pri rokodelskem mojstru, imel je pred seboj vsaj nado, da vtegne doseči ono sigurnost obstanka, kakeršnega je videl pri svojem mojstru učitelju. Ta nada vzdržala ga je veselega in krepkega v vajenski dobi in tudi na po-

močniškem potovanju. Kako zadovoljno in veselo so pomočniki preživeli mlade leta, to nam pripovedujejo lepe stare potne pesmi, ki so življenje mladih rokodelcev prav romantično idealizovale.

Bodisi da je stanje rokodelca imelo tudi preje senčnate strani, vendar je le resnica, da je delo ložje našel in da je bil prislužek trajnejši, nego je sedaj.

Ko so prejšnji pomočniki mojstri postali bili so ponosni na to, v čast so si šteli biti poštene rokodelski meščani! Gledali in pazili so na red, ker so znali, da jim državni nered le škodovati more.

Kaj pa če današnja rokodelstva polagoma preidejo v roke tovarnarjev? Kaj bode potem na prostor meščanov in mojstrov nastopilo? Fabriški delavci bodo! Osobe brez ponosa in nade, reveži in sužnji, ki si ne morejo enako rokodelcem pomoči s tem, da idejo v svet, ker nobenega dela celotno izvršiti ne bodo znali — a pripravniki bodo za sleherno prekucijo!

Ni le istina, da more delavnega človeka osoda, ki mu ne daje nikake nade, da se svoje žive dni pospne nad svoje življenje kot tovarniški delavec, storiti nesrečnega in nezadovoljnega? Kaj tacemu človeku leži na družbinskem redu, na postavah, od čigar vsega on ničesar ne uživa? Fabriški proletarijat narašča tem hitreje, propada rokodelstvo in kako se godi tam, kjer prevlada proletarijat, kažejo nam jasno pogosti izbruhi nevoljnosti in obupa, v Belgiji in na Angležkem.

Vzgoja vajencev zašla pa je pri nas povsem iz pravega pota. Izuči se preveč vajencev! Število ni v nikakem primerju s pomočniki. Nihče ne briga se za to, bode li moč vajencu delo dobiti, kedar se izuči? Kaj preostaja takim nesrečnim pomočnikom družega — nego da postanejo samostojni, ter na stroške kakovosti izdelkov tlačijo in uničujejo cene dela, da se le preživijo.

Dà, tudi nekateri rokodelci imajo dan danes prave tovarne za produkcijo vbogih pomočnikov. Dà sami morejo izhajati s konkurenco, porabijo za delo vajence mesto pomočnikov, in kakor iz slabega le vedno slabo izvira, istotako so nasledki brezrednosti naših vajenskih razmer vzrok, da si sami vstvarjamo konkurenco, ki nas v par letih vže vničuje.

O pogojih napredka umetnosti.

V novejšem času izdala se je neka parola, da treba pospeševati umetnost v obrtih, ter pripraviti priprosto rokodelstvo na stopnjo umetnosti. V ta smoter snujejo se posebne strokovne šole za posamezne obrti, da se z njimi povzdigne teoretično znanje in ročno spretnost rokodelcev, da bodo v stanu zadostovati najvišjim zahtevam svojih naročnikov. So li strokovne šole, kakeršne imamo dan danes v Avstriji, vrejene tako, da si bodo vajenci v njih pridobili poleg teoretičnih ved, tudi toliko praktične spretnosti, da jim bode pri denšnjem brezozirnem tekmovanju moč živeti, to nočemo raziskavati, vsaj bode skušnija tukaj najboljša učiteljica.

Hočemo pa opozoriti na to, za kar se vže danes premalo skrbi. Pogoj napredku umetnosti ni le dobro izučenje, marveč v veliko večji meri možnost svoje znanje porabiti. Na Dunaju je v vseh strokovnih toliko umetnikov, da more, kakor hitro ponehajo velikanška stavbena dela nastati ogromni umetniški proletarijat! Da ti umetniki delo dobijo, izdal je vže presvitli cesar sam neštete milijone za razne stavbe, isto tako vlada in Dunajsko mesto. Ko bi tega ne bilo, zaman bilo bi izvežbanje umetnikov, ki se po dragih zavodih šolajo.

Kar pa velja za stavbene obrti, to velja v podvojeni meri za druge rokodelstva. Varstvo obrtnega stanu proti veliki industriji goditi se more ob jednom s pospeševanjem umetnosti. Le če se rokodelstvo ohrani mogoče bode umetnim rokodelcem obstati. Velika industrija ne rabi toliko umetno izvežbanih delavcev, da bi se izplačalo za tovarniške podjetnike napravljati strokovne šole, in žalostno bode pač za tiste, ki se bodo izvežbali v šolah, če bodo mogli zaradi uničenja malih obrtov vsto-

piti v tovarne za pomočnike. Za vodje tovarn ne potrebuje se jih mnogo, ko bi tudi sposobni bili, in v tem srečnem slučaju jim ročna spretnost tudi ne koristi. Umetna obrt najde svoj kruh le v samostalnosti. Ohraniti treba malo obrtnijo, da bodo dobro izurjeni učenci lahko postali mojstri, in da jim z svojo umetnostjo ne bode tekmovati z tovarnami, katere vže vsled pomankanja kapitala ne morejo nadkrilovati. Podpirati je treba male rokodelce; samo šolati jih, po velicah tovarnah pa kupovati, ni pravo. Napredek umetnosti rokodelstev, brez varstva male obrtije je gola iluzija. Kakor imamo poleg nevednega tudi učeni proletarijat, tako bodemo brez skrajne obrambe male obrtije dobili še — umetniški proletarijat!

Postava o zavarovanju delavcev proti boleznim od 30. marca 1888.

V našem listu omenili smo vže mnogokrat to postavo. Sedaj ko se bliža čas, da bode stopila v dejansko življenje, hočemo našim sodrugom na podlagi te postave in pa izdanih normalnih pravil, objaviti one glavne točke, katere bodo zadevale obrtnike same.

Postava je zelo obširna in šteje 78 paragrafov. Normalne pravila štejejo 33 paragrafov. Uprava bode, kakor je to pri tako natančnem in širokem delokrogu samo o sebi umevno, silno komplicirana; mnogo nedostatkov, ki se že naprej kažejo, treba bode še odpraviti, predno bode tako velikanski aparat kakor je obligatorično zavarovanje vseh delavcev, gladko teklo.

Na Kranjskem ustanovila se bode kakor smo vže omenili 16 okrajnih blagajin. Ljubljana bode imela blagajno sama za sé in se ceni število zavarovancev nad 2000. Dotične pravila so po našem obrtnem uradu vže izdelane in sta bila od tega v pojasnenje nekaterih razmer poklicana g. M. Krenner, ravnatelj kranjske stavbene družbe, in pa g. M. Kunc.

Glede jezika nam je omeniti, da slovenskega teksta te postave še nimamo in da so tudi pravila izdelane vsled tega le v nemškem jeziku.

Da si napravimo tedaj podobo cele stvari, omenil bomo glavne določbe, izpustivši stvari, ki ne zadevajo obrtnikov.

Iz § 1.

Kdo se mora zavarovati proti boleznim?

Zavarovati se morajo vsi delavci, ki bodo po postavi od 28. decembra 1887 zavarovani proti neizgodam.

Vsi delavci in upravni uradniki v rudnikih in zraven spadajočih tovarnah; v vseh obrtih, ki spadajo pod obrtno postavo in po drugih obrtniških podjetjih.

Delavcem, oziroma upravnim uradnikom, smatrajo se tudi vajenci, praktikanti in drugo osebje, katero vsled nekončanega vaještva še nima nikakega ali pa le majhni prislužek.

Iz § 4

Kdo se sme zavarovalne dolžnosti oprostiti?

Politične oblasti smejo izmej zgorej navedenega osebja oprostiti tiste, ki dokažejo, da so pri družini delodajalca v slučaju bolezni preskrbljeni najmanj za 20 tednov s hrano in zdravniško pomočjo; ali pa če se jim toliko časa izplačuje mezda tudi v slučaju bolezni.

Iz § 5.

Kaj se prišteva mezdi?

K plačilu ali mezdi v smislu postave prištevajo se tudi tantiéme in naturalni dohodki, kakor hrana, stanovanje i. t. d.

Vračunijo se ti dohodki mej mezdo po povprečni, krajevni ceni.

Iz § 6.

Kaj morajo zavarovanci prejemati?

Zavarovancem dajati je najmanj:

- Od pričetka bolezni brezplačno zdravniško pomoč, tudi pri porodu, in zdravila.
- Če bolezen nad tri dni traja, izplačati je zavarovancu za vsaki dan podpora v znesku 60% navadne v dotičnem okraju običajne mezde, za katero so plačevali. Podpora traje 20 tednov.

Porodnicam izplačevati se more pri normalnem zdravstvenem stanju najmanj skozi 4 tedne po porodu.

Za pogrebščino izplačati se ima znesek, ki doseže najmanj visokost 20dnevne zgorej omenjene dnevne mezde.

Iz § 7.

Kdo odmeri običajno dnevno mezdo?

Politični uradi I. instance odmerijo po zaslišanju zapupnih mož to svoto za določeni čas. Ta svota odmeriti je posebej za moške in ženske; za mladostne in odrasle delavce.

(Za ljubljansko mesto odmerila se je kot navadna povprečna dnevna mezda:

Moškem:

1. Za mladostne delavce po 40 kr. na dan.
2. „ delavce po 80 „ „ „
3. „ 1. pomočnika (Vorarbeiter) po 1 gl. „ „

Ženskam:

1. Za mladostne delavke po 30 kr. na dan.
2. „ delavke po 50 „ „ „

Iz § 8.

Kako se mora skrbeti za zavarovance?

Namesto brezplačne zdravniške pomoči in denarne podpore zamore se dajati tudi oskrbovanje v bolnišnici po zadnjem razredu na stroške bolnišne blagajne, in sicer:

1. Zakonskim in njih družini ali pri njih živečim osobju na lastno zahtevanje; ali pa če je bolezen taka, da se more bolnik v bolnišnico oddati.

2. Vsem drugim bolnikom na vsaki način. Bolnišna blagajna je zavezana plačati bolnišnične stroške za štiri tedne.

Če ima bolnik, ki se preskrbuje v bolnišnici družino, katero je preživel, izplačati more blagajna tem slednjim polovico denarne podpore za tisti čas, ko je bolnik v bolnišnici.

Iz § 31.

Kakšne so dolžnosti delodajalcev?

Delodajalci so zavezani, da naznanijo vse osebe, katere so pri njih v delu, v gotovem času katerega bode odločila deželna oblast.

Po tem prvem roku pa morejo vse na novo v delo vstopivše osebe v treh dneh po vstopu naznaniti; in v treh dneh po izstopu iz dela odznaniti. (Ministerstvo je pozneje še določilo da je treba zavarovati tudi iste delavce katere se vsprejme v delo le za nekaj dni; kakor n. pr. na železnicah za odmetavanje snega i. t. d.)

Iz § 32.

Kaj zadene tiste, kateri naznanilne dolžnosti ne bi spolnjevali?

Delodajalci, kateri naznanilni dolžnosti ne bi spolnjevali, morejo blagajni vse stroške povrniti, katere bi imela v slučaju obolenja ne naznanjene osebe; tudi če bi se naznanila še le tedaj, ko je vže zbolela.

(Poleg tega kaznujejo se pa po § 67. za vsak slučaj z denarno globo do 10 gold. ali z dvema dnevoma zapora).

Iz § 33.

Kako morejo delodajalci uplačevati?

Delodajalci morejo polne zneske, katere je po postavi in po pravilih uplačevati za njih delavsko osobje, kakor to pravila odmerjajo plačevati. (Po normalnih pravilih za celi mesec naprej). Toliko časa dokler delavcev ne odznanijo. V slučaju, ko bi bilo še kaj za naprej uplačano, vrne blagajna oni znesek nazaj.

Iz § 34.

Koliko je delodajalcem vplačati?

K svoti, katera je po pravilih odmerjena za delavce, uplačati more delodajalec jedno tretjino iz svojega. Ostali dve tretjini plača zavarovanec sam.

Za ono osobje, katero ne prejema mezde v novcih in za vajence plačati ima delodajalec celi donesek.

Iz § 36.

Pravice delodajalcev.

Delodajalci imajo pravico odtegniti delavskemu osobju, za katerega uplačujejo oni dve tretjini doneskov, pri rednem izplačevanju mezde.

Če pa omenjenega zneska ne bi odtegnili, da med tem preteče nad jeden mesec, zgubijo pravico ono svoto pozneje odtegniti.

Iz § 38.

Kaj se zgodi, ko bi se doneski ne uplačevali?

Zaostali doneski iztirjali se bodo po upravnem potu (rubežni).

S predstoječim objavili smo glavne za obrtnike najvažnejše določbe postave.

Omeniti hočemo v kratkem le še, kako je po omenjeni postavi mogoče izogniti se dolžnosti pristopa k okrajni bolnišni blagajni, in navedemo v ta namen postavne določbe.

Iz § 58.

Za združne bolnišne blagajnice.

Ude združnih bolnišnih blagajin, katere so ustanovljene na podlagi 7. poglavja obrtnega reda, ne veže dolžnost vstopa k okrajni blagajni. Pogoj pa je:

1. Da bolnišna podpora v slučaju bolezni za vse ude doseže ono najmanjšo svoto, katero izplačuje okrajna blagajna in da prevzame združna blagajna vse tiste najmanjše dolžnosti, katere so omenjene v §§ 6., 7. in 8.

2. Da so doneski delodajalcev enako visoki, kakor je predpisano v tej postavi.

3. Da udje združnih bolnišnih blagajin po svojih pravilih tudi v § 13. glede vstopnine, in rezervnega deleža, §§ 27. in 28. glede pričetka podpore in § 35. glede kazni simulacije niso na slabšem, kakor bi bili pri okrajni bolnišni blagajni.

Združne bolnišne blagajne predelati morejo po teh določenih svoje pravila do obroka, katerega se bode postavilo; sicer premenila jih bode pravomočno deželna vlada.

Iz § 60.

Bolniška podporna društva.

Udje bolniških društev, katere so osnovana na podlagi društvenega zakona, ne zadene dolžnost pristopiti k okrajni blagajni, če premenijo svoje pravila po postavi od 26. novembra 1852. l. in če sprejmejo vse one določbe v pravila, katere smo omenili za združne bolnišne blagajne. (§ 58.) oziroma §§ 6. 7. in 8.

Domače in razne stvari.

O bolnišni blagajni mojstrov nam je poročati da je v teku minulega meseca pristopilo zopet nekaj novih članov. Preje že vpisani pa še niso vsi vplačali doneskov, na kar jih s tem opozorujemo. Isto tako želeli je živahnejega pristopa. Obstank društva je sicer tudi sedaj osiguran; a malomarnost obrtnikov pokazala bi se najočitneje, če niti tega prekoristnega društva ne bi pripravili višje nego je sedaj. Okrepimo si vsaj jeden zavod ki bode zaslomba obolelih naših sodrugov!

Uplačila sprejema društveni blagajničar g. Leopold Tratnik na Št. Peterskem predmestju.

Za novi strokovni šoli za lesno obrt, za umetno vezenje in čipkarstvo napravilo je mesto Ljubljansko 5 ustanov po 50 gld., hranilnica Ljubljanska pa 16 ustanov po 50 gld. Mestne ustanove so dobili nastopni učenci in učenke: Karol Černe, Rudolf Miculinič, Jerica Prethar, Nežika Pajšar in Ivana Gestrin. Hranilnične ustanove pa: Anton Črnetič, Friderik Koželj, Avgust Lebar, Albin Logar, Viktor Šunko, Jarnej Svetlič, Janez Sešek, Fran Trnovec, Marija Berlan, Adela Czerny, Minka Doljan, Ernestina Gačnik, Marija Marin, Margarina Podkrajšek, Viktorija Ravnikar in Marija UMBERGER. Za novo, jedva otvorjeno šolo, je to pač lepo število podpor. S tem pa še ni porabljen ves fond. Kakor smo čuli iz najboljšega vira, dobili bodo učenci še nekaj podpor, pri učenkah bode to težavneje, ker jih je preveliko število in je bilo za 5 mestnih ustanov uloženi 35 prošenj.

Novo deželno gledališče začelo se bode zidati letos spomladi. Načrte izdelala sta inženerja Hrasky in Walter. Prostor konečno še ni določen.

Trgovsko bolniško društvo v Ljubljani volilo je mesto pokojnega A. Dreota; gospoda Emerih Mayerja svojim predsednikom.

Svarilo. Vže parkrat priklatil se je v Ljubljano neki razcapan in umazan žid z imenom Spitzkopf. Mož predstavil se je obrtnikom kot direktor društva „Fortuna“ na Dunaju katero vsprejema proti letnemu uplačilu 20 gld. iztrjevanje zaostalih dolgov; brez da bi udeležencem nastajali nadaljni troški.

Pravil je da sta tukajšnja advokata dr. T. in P. njegova pooblaščenca, katerih tožne stroške poplača „Fortuna“.

Čeravno je bila židova zunanost bolj podobna strašilu nego „direktorju“ se mu je vendar s svojo zgovornostjo posrečilo vjeti nekaj obrtnikov na limanice, ker so se nadjali da jim bode morebiti venderle pomagal izterjati dolgove. Kakor smo se pa prepričali pripravil ni ta žid ujete vrabce le ob uplačilo; marveč v druge za-

drege. Kedor želi daljšega pojasnenja dobi pri nas naslov kam naj se obrne!

Če se tedaj ta „vmazani direktor“ katerega je okoli vodil tukajšnji agent B. še kedaj obrtnikom predstavi priporočamo da ga sprejmejo z vso dostojnostjo ki pristuje „direktorjem“ njegove vrste!

Rokodelskih obrtnij obstalo je začetkom leta 1888 v Ljubljani 367. Po različnih strokovih bilo je:

ključarjev	12	strojarjev	3
pekov	30	krznarjev	1
svečarjev	2	suknarjev	2
rokovičarjev	3	izdelovalci glasovirjev	3
brivcev	7	zlatobitov	1
mesarjev in klavcev	43	dežnikarjev	2
klobučarjev	4	kleparjev	4
jermenarjev	3	tapetnikov	5
knjigovezov	9	vrvarjev	2
barvarjev	3	pasarjev	2
čevljarjev	62	kovačev	5
mizarjev	23	sedlarjev	6
pleskarjev	5	pozlatarjev	3
tesarjev	6	vrtnarjev	10
sladničarjev	7	slikarjev	7
krovcev	1	stolarjev	3
urarjev	12	podobarjev	1
steklarjev	2	nožarjev	2
krojačev	41	pilarjev	1
kotlarjev	2	pozamentirarjev	1
zlatarjev	3	sodarjev	3
kamnosekov	3	sčetarjev	1
puškarjev	2	kolarjev	4
dimnikarjev	5	strugarjev	2
orglarjev	1	pletarjev	1

Stavbena dela za blaznico oddal je slavni deželni odbor konsorcijam tukajšnih mizarjev in ključarjev. Isto tako oddala je kranjska stavbena družba izvršitev mizarskega in družega dela pri raznih stavbah za letošnje leto tukajšnim malim obrtnikom. Stvar se je tedaj vendar le na bolje obrnila in naši obrtniki pokazali bodo gotovo, da se vredni podpore in zaupanja.

V premogokopih v Trbovljah prikavili so preteklo leto sedem milijonov colnih stotov preroga na dan. To je dosedaj največja v jednom letu dosežena množina.

Ljudsko štetje bode se vršilo koncem letošnjega leta. Statistična osrednja komisija predlagala je nekaj prememb pri popisih. Posebnost bode razvrstitev po poklicnih prebivalstva in številjenje obrtnih podjetji.

Zidovska naselbina v Ljubljani. Pod tem naslovom poročali smo zadnjič o odpretju prodajalnice usnja po nekem Mojzesu v židovskih ulicah; ter smo našim ljudem priporočali držati se gesla „svoji k k svojim!“ No izjaviti pa moramo da s tem nismo v tarčo zadeli. Pri neki seji čevljarske zadruga razpravljala se je ta zadeva in par odbornikov se je sila potegovalo za žida; češ, da je konkurenca našim prodajalcem usnja prav potrebna, da tedaj židovska naselbina ne škoduje. Istih mislij so pa najbrž tudi nekateri domači prodajalci usnja, kajti dva ki sta bila preje naročena na „Obrtnika“ si ga sedaj niti več naročila nista! Kedo bi bil mislil da je židovstvo pri nas toliko priljubljeno. Prosimo tedaj Boga, da jih nam še kaj podari — da bode še bolje!

O naporih za dobavo eraričnega dela za kar so se posebno trudile zadruga čevljarjev, jermenarjev in edlarjev na Dunaju, smo vže zadnjič poročali ter omenili da vojaške oblasti v tej stvari najrajše občujejo z velikimi kapitalisti. No, da pa dobro voljo pokaže objavilo je vojno ministerstvo, da je pripravljeno od leta 1891 naprej zavezati konsorcije, ki prevzamejo vsa dela, da odstopijo pod lastnim poroštvo četertinko dela malim obrtnikom ali pa, da se bode ona četertinka ki znaša za „monturni depot“ v Brnu 150.000 gld., za Gradec in Kaiser-Ebersdorf pa po 100.000 gld. oddala takim obrtniškim tovarniškim društvom čigar člani se po družbeni pogodbi zavežejo s solidarnim jamstvom nasproti erarju, če bode ponudna cena ugajala in če bode zadosti poroštva za prevzete zaveze. Stvar je tedaj kakor se vidi silno zvit, a navzlic vsemu sklenili so dunajski sodrugi poskusiti svojo srečo.

Ker se ministerstvo kakor je iz zgornjega razvidno za zadruga ne briga, te tedaj korporativno dela prevzeti ne morejo, sklenili so ustanoviti produktivno tovarništvo (Produktiv Association), ki bi imelo članove po vsej Avstriji. Razposlali so dotični oklic iz katerega se vidi da bode stal delež 200 gld., da bode poroštvo „omejeno“ in da je delež vplačati najslednje do 10. februarja

t. l. Vsaki član bode imel pravico do dobave dela v primeri vplačanih deležev.

Mi utegnemo prilično o stvari še spregovoriti; za danes omenimo le to, da na ta način malim obrtnikom ni pomoči.

V Ljubljani se pa ne bode našlo ni jednega udeleznika. Zadruga čevljarska nima dosedaj niti vinarja na razpolaganje, ker se je komaj ustanovila. Tacih obrtnikov pa, ki imajo za poroštvo 200 gld. na razpolaganje, za negotovo podjetje, je pri nas kaj malo!

Cela stvar je pa le nov dokaz, da na sedanjim potu, onim obrtnikom kateri nimajo kapitala in ti so pomoči najbolj potrebni, ne bode pomagano. Dokler bode državna uprava za poroštvo tirjala le kapital in zopet kapital, ostalo bode delo le kapitalistom!

Ko bi bile zadruga postavljene na tako veljavno podlago kakor smo obrtniki sami zahtevali, dajale bi državi tudi brez kapitala poroštva dovolj in več nego ga more dajati kapitalist, kateremu delavcu lahko vsaki dan vstavijo delo! Pa vsaj na to, da bi se revežem v resnici pomagalo, nikdo niti ne misli!

Kako se postave delajo. Proti nekaterim v resnici nepravilnim in silno zmedenim določbam o rezervnem zakladu pri postavi za zavarovanje delavcev proti boleznim; dohajajo dan za dnem posebno od kupčijskih zbornic pritožbe in prošnje za premembo na ministerstvo in na državni zbor. Naša „Laibacher Zeitung“ omenja k temu: „Vladi se ne more ničesar očitati, pa tudi od državnega zbora ne gre zahtevati, da bi to postavo vže premenjeval preje je v življenje stopila. V vladnem načrtu se ni nahajalo tistih določeb proti katerim se zdaj toliko vpirajo. Še le odbor državnega zbora dostavil je omenjene določila za rezervni zaklad in ravno poslanci tistih zbornic, ki se sedaj pritožujejo so z vso silo delali na to da so se sprejele.“

Iz tega zopet vidimo po kakih strokovnjakih!!! so naše kupčijske in obrtne zbornice zastopane v državnem zboru! Menda bodo počasi vender le sprevidili da denašnji politiki v socialnem zakonodajstvu nimajo srečnih rok, še manj pa izvedenosti!

Naznanila in premembe obrtnij v Ljubljani.

(Po uradnem zapisniku.)

Od 1. — 31. januarija 1889.

Dobili so pravico za:

a) rokodelske obrtije.

Josip Rebek. Francovo nabrežje 13, ključar.
Martin Radovan. Sv. Petra cesta 31, čevljar.
Avgust Možina. Marija Terezija cesta 5, čevljar.
Janez Buggenig. Gradišče 14, sodar.
Julij Klein. Marijin trg 4, steklar.
Karol Počivavnik. Sv. Petra cesta 9, sušivec mesa.
Janez Okorn. Rožne ulice 3, krojač.
Anton Dolinar. Kravja dolina 11, pekarija.
Fran Kregar. Rimska cesta 15, krojač.
Josip Princ. Stari trg 28, mesar.
Franc Simončič. Kladezne ulice 13, čevljar.
Marko Brogjan. Pod Trančo 1, brivec.

b) Proste obrtije.

Liza Mrak. Sv. Florijana ulice 18, prodaja obutev.
Franc Strukelj. Dolge ulice 9, trgovina z žitom.
Reza Susteršič. Stari trg 2, prodaja obleke.
Janez Terdina. Parne ulice 13, prodaja premoga.
Alojzij Vindišer. Florijanske ulice 23, kramarija.
Mihael Jager. Krakovske ulice 27, prodaja specerijskega blaga.
Feliks Urbanc. Pod Trančo 2, izdelovanje pipek za zobe.
Marija Ham. Opekarske ulice 15, prodaja masti.

c) Koncesionovane obrtije:

Henrik Geltner. Kolodvorske ulice 29, gostilna.

V Židovski ulici šte. 3,
odda se za sv. Juriji pripravna
prodajalnica.

Natančneje izve se pri A Perne-tu.